

Obsah:

1) Nastal čas prázdnin	1
2) Utišení bouře	2
3) Dnešní život v řádě	4
4) Sv. Terezie - patronka Španělska	9
5) Důkazy lásky	12
6) Mystické spojení s Marií	14
7) Johannes Haas: „Žít pokojně“ - recenze	14
8) Publikace mimo ediční plán	15
9) Čtenářské konto	16

1. NASTAL ČAS PRÁZDNIN...

Tepla a sluníčka jsme letos ještě moc neužili, a přece léto již rázně vkročilo do bran kláštera v Kostelním Vydří. Prožili jsme dvě krásná setkání terciářů, stoupá příliv poutníků. A čas dovolených a prázdnin teprve začíná. Snad ani nedoceňujeme, co právě pro nás - společenství církve - tato doba znamená. My jsme se nedočkali (konečně!) jen dní, které lze věnovat sladkému odpočinku, zvědavé turistice nebo horečně aktivně v zahrádce či na chalupě. My jsme kromě toho vstoupili do času jáhenských a kněžských svěcení, primicí, poutí na místa věhlasně známá i znovunalezená... Mnozí z Vás dokonce prožijí den, dva či více jako duchovní obnovu exercicie. A tak asi právě nyní jsme nejotevřenější tématu letošního roku Desetiletí: Duchovní a tělesná kultura osobnosti. Kdo z nás nepocituje, jak právě uprostřed celoročního shonu přestáváme osobností být nebo lépe: nestáváme se jí? A proto si tolik slibujeme od těchto týdnů. Máme zkušenost, že už pouhé „vypřáhnutí“ zaplaší mnohé naše chmury. Ale opravdová kultura = „pěstění“ člověka v osobnost je záležitostí růstu upřímných a hlubokých vztahů: k druhým lidem, k Bohu, i - zdravě - k sobě samému. Sv. Prokop o to usiloval v řeholi a jeho příklad napovídá: čím větší úsilí, tím větší překážky, může se nám zdát, že v sobě přemáháme samotné peklo.

Přeji Vám všem potřebné tělesné zotavení, ale přeji Vám také radost z chvil klidné modlitby, z usebraného pokleknutí v navštívených kostelích, z přečtené duchovní knížky nebo třeba jen z toho, že Váš nevěřící partner s Vámi vstoupil pod střechem poutního chrámu. Ať zraje naše osobnost k obětavé lásce a službě druhým po příští měsíce. Ať Vám k tomu slouží i Karmel.

P. Gorazd Cetkovský, OCarm.

2. UTIŠENÍ BOUŘE.

Úvaha nad Mk 4,35-41

Wilfrid Stinissen, OCD

„Přeplavme se na druhou stranu“, praví Ježíš. Bereme-li svůj život vážně, znovu a znovu se dostáváme do situace, kdy jde o to „přeplavit se na druhou stranu“. Žijeme-li intenzivně křesťanským životem, je nemyslitelné, abychom jen přešlapovali na místě. Chceme-li, aby se z nás stali zralí lidé a křesťané, musíme překročit mnoho prahů. Bůh nás vybízí, abychom získávali stále nové zkušenosti co do našeho vztahu k němu i k nám lidem navzájem. Přijdou doby, kdy jsme vybízeni zanechat za sebou svou minulost, a tu říkáme se sv. Pavlem: „Co je staré, pominulo, hle, je tu nové!“ (2 Ko 5,17).

Jsmo pokaždé dostatečně ochotni plavit se na druhou stranu? Nezůstaneme raději na naší straně, kde jsme se již zabydleli a kde máme pocit jistoty? My sami nemůžeme tyto přeplavby programovat, ale říci ne, když přijde výzva, je totéž, jako dusit život.

Na konci našeho života nás Ježíš naposledy vyzve: „Přeplavme se na druhou stranu!“. Jestliže jsme se předtím v životě s absolutní odevzdaností mnohokrát přeplavili, tak můžeme i tentokrát z celého srdce říci své ano, až přijde čas poslední velké přeplavby. Tím spíše, když víme, že Ježíš se vždy plaví spolu s námi. On neřekne: „Přeplavte se“ nýbrž „Přeplavme se na druhou stranu“.

„Tu se strhla velká bouře s vichřicí a vlny se valily na loď, že už byla skoro plná.“ Zanechat za sebou to staré a obrátit se vstříc novému, není pouze nádherným dobrodružstvím. Růst se sebou přináší krize. Je pouhou iluzí se domnívat, že při přeplavbě se nemůže strhnout bouře jen proto, že Ježíš je s sebou. Bouře patří k životu námořníka. Viděl snad někdo někdy zkušeného námořníka, který nikdy nezažil bouři? Ježíš nepřikáže již předem větru a vodě, aby se utišily. Nechá bouři propuknout. Zasáhne teprve, když stojíme na pokraji záhuby. Čeká rád až do chvíle, kdy je téměř pozdě; miluje krajní okamžik. Nikoli proto, aby nás trýznil, nýbrž proto, že ví, že bouře je potřebná a zaujímá důležité místo v našem životě. Bez bouře nemůžeme růst. Spoléhat na Ježíše, když jezero je v klidu a všechno jde hladce, k tomu není zapotřebí mnoho víry.

Když je však situace beznadějná, když nevidíme východisko, pak má naše víra a naše naděje příležitost k růstu. Ježíš nás dohání do náručí beznaděje nikoli pouze proto, aby zkoušel stupeň naší naděje, nýbrž také, aby naše naděje byla pevná jako skála, aby sama dokázala přemoci beznaděj. Kdyby zasáhl příliš brzy, minula by se bouře účinkem. Jakmile je veškerá

lidská naděje zcela vyčerpána, pak nastal čas pro boží naději, naději v Boha. Při jiné příležitosti líčí Ježíš hrůzyplné události, které budou předcházet jeho příchodu, a tu dodá zcela neočekávaně a k úžasu všech přítomných: „Když se toto začne dít, napřimte se a zvedněte hlavu, neboť vaše vykoupění je blízko“ (Lk 21,28). V nejhorších situacích je boží naděje nejsilnější. Když Ježíš koná svou poslední přeplavbu, postihne ho strašlivá bouře, taková, jakou nelze srovnat s bouřemi, které prožíváme my. Bůh Otec nejenže čeká se zásahem až do posledního okamžiku, ale naopak, nechá jej minout. Nezachrání Ježíše před křížem, nechá jej zahynout, Ježíš na kříži zemře. Jako by spal, právě tak, jako Ježíš spal, když učedníci zoufale bojovali s bouří. Otec však vzbudí Ježíše k životu, Ježíš vstane z mrtvých. Ježíš přece již dříve předpověděl, že jej Otec nenechá samotného (J 8,16.29). I kdyby Bůh úmyslně promeškal poslední okamžik a nechal nás zahynout, vždycky je v záloze ještě jeden okamžik, okamžik v pozadí zániku: okamžik nového života. Po smrti nastane nový život.

Při téhle bouři však Ježíš nejde tak daleko. Zasáhne včas. „Pohrozil větru“, píše Marek; používá téhož slova, jako když Ježíš vyháněl demony (epitaimao). Situaci, kdy Ježíš utišil bouři, popisuje Marek jako kosmický exorcismus. Bible považuje moře za říši zlých mocností. My, sekularizovaní lidé, nepotřebujeme vysvětlovat bouři pomocí démonů. Meteorologové vědí přesně kdy a proč nastane bouře a slovo démon se nikdy v předpovědi počasí nevyskytuje. Člověk doby biblické však věděl, že realita má hlubokou dimenzi, kterou našimi smysly nemůžeme vnímat, která je však skutečnější než ta viditelná a hmatatelná. Vědecký výklad má své oprávnění, skutečnost je však hlubší než jak ji věda chápe. Sv. Pavel věděl zřejmě o skutečnosti poněkud víc. „Nevedeme svůj boj proti lidským nepřátelům“, píše, „ale proti mocnostem, silám a všemu, co ovládá tento věk tmy, proti nadzemským duchům zla“ (Ef 6,12).

Když Ježíš přikázal větru a jezeru a tak způsobil, že nastal klid, obrátí se ke svým učedníkům a kárá je: „Proč jste tak ustrašení? Ještě nemáte víru?“ U Matouše nazývá Ježíš učedníky malověrnými (8,26). Podle Marka, který často užívá silnějších výrazů, nemají vůbec žádnou víru. Ježíš stává strachem proti víře. Obojí se navzájem vylučuje. Věřím-li, pak nepodléhám strachu. A mám-li strach, je to znamení slabé víry. Strach je vždycky poplašným znamením. „Měj větší víru!“, říká nám strach. Avšak ta víra, kterou má Ježíš na mysli, je něco jiného, než pokládat Boží existenci za pravděpodobnou. Věřit, to znamená mít odvahu odevzdat se Bohu, spoléhat na něj, svěřit sebe sama a celý svůj život do jeho rukou a vědět, že tam jsem v bezpečí.

Kdyby učedníci měli opravdovou víru v Ježíše, nemuseli ho budit. Vždyt byl přece s nimi. Co by se mohlo stát s jejich člunem, když je Ježíš

přítomen? Učedníci - a stejně tak většina z nás ostatních - věří v Ježíše pouze když je bdělý, když nám zjevně dokazuje, že se o nás stará. Jako protiklad této nedostatečné či vůbec neexistující víry můžeme jmenovat víru Terezy z Lisieux. Tereza měla po dlouhé období pocit, že Ježíš v člunu jejího života spí, že o ni vůbec ztratil zájem. Přesto ho však, jak píše, nikdy nechtěla budít, nechala ho spát. Nám se to snad zdá naivní, zároveň nám však tento dětinský obraz osvětluje, že Tereza vůbec nepotřebuje „cítit“, že o ni Bůh pečuje. Ona ví, že Bůh o ní ví, třebaže zdánlivě hluboce spí. Její víra je tak pevná, že tu neexistuje rozdíl mezi tím, zda pocituje hmatatelně Boží péči, nebo ne. Ve skutečnosti je Boží spánek pouze zdánlivý. „Ano, nedříme a nespí ten, jenž chrání Izraele“ (Ž 121,4).

Když učedníci vidí, s jakou neodolatelnou svrchovaností Ježíš vládne větru i vodě, zachvátí je veliká bázeň. Tato bázeň nemá nic společného se strachem, který cítili, když zuřila bouře. Jejich bázeň, to je úcta, údiv, obdiv. „Kdo to jen je?“

Bylo by dobré, kdybychom i my někdy pocítovali něco z této bázně a rovněž si položili otázku: „Kdo to jen je?“ Vždyť On je jiný, větší, tajuplnější, než jsme si mysleli. Můžeme na něj spoléhat mnohem víc, než jak jsme se doposud odvažovali. Jeho láska je větší, než náš rozum dokáže obsáhnout. Kdo to jen je? Nebo slovy apoštola Pavla: „Jak nesmírná je hloubka Božího bohatství, jeho moudrosti i vědění! Jak nevyzpytatelné jsou jeho soudy a nevystopovatelné jeho cesty! Kdo poznal mysl Hospodinu... Jemu buď sláva na věky. Amen.“ (Ř 11,33.34.36)

(přeloženo ze švédského časopisu KARMEL, 1/1995)

3. DNEŠNÍ ŽIVOT V ŘÁDĚ

Reinhard Körner, OCD / Birkenwerder

V době, co píšu tento článek (v říjnu 1994), radí se v Římě 180 biskupů a stejný počet přízvaných zástupců 1.700 řádů a řádových společenství celý měsíc o „životě zasvěceném Bohu a o jeho poslání v církvi a ve světě“ - tedy o řádovém životě a jeho dnešním významu. Od vyhlášení této synody před třemi lety se v klášteřích a řádových pobočkách mnoho mluvilo o tom, v čem my, řádoví křesťané sami spatřujeme smysl svého způsobu života a svou úlohu v církvi a ve světě. Asi dosud nikdy předtím se mezi sestrami a bratřími v konventech - hlavně však také různými

řády - na celém světě neuskutečnila taková živá výměna názorů o těchto otázkách. Když se před rokem, v listopadu 1993, sešlo asi 500 generálních představených na konferenci, aby spolu diskutovali o postoji svých společenství k přípravnému dokumentu (k takzvaným „lineamenta“) vatikánského synodálního sekretariátu, shodli se rychle v jednom bodě: obraz, jaký má synodální sekretariát v Římě o nynější situaci řádů, zdaleka nesouhlasí se skutečností; ano, i na otázku, v čem vůbec spočívá zvláštnost řádového povolání, odpovídají v Římě - a asi i mnozí křesťané, včetně kněží a biskupů - v mnohém ohledu jinak, než se jí snaží zodpovědět přinejmenším mnoho řeholníků a samotných jejich představených. A i v tom si byli jednotni: „Obnova řádového života“, po níž volal před třiceti lety Druhý vatikánský koncil a k níž vybízel, nedošla - jak se dalo vyčíst v Lineamenta z Říma - k „určitému závěru“, obnova je ještě před námi. Proces přeměny, který nyní probíhá v celé církvi, ba vůbec v celém lidstvu, postihl řádová společenství do té míry, že lze - jak říká postoj jednoty řádových představených Německa - jen poctivě konstatovat: Řádový život je „od 2. Vatikana vystaven enormnímu vnitřnímu a vnějšímu převratu...“, který - s velkou otevřeností k vedení Ducha - po mnoha obdobích hledání vyžaduje otevřené obzory otázek a vizí. Dnes už není jasné, co je řádový život, a ten chce být prožíván jako otázka.“

- Tak my, řádoví křesťané vyhlížíme v těchto dnech s napětím a ovšem i s dobrou dávkou strážlivé skepse k Římu, vyčkávajíce, zdali a jaké impulzy vyjdou od biskupů, shromážděných v Římě. Nechci ve svém malém příspěvku předjímat tyto impulzy. Chtěl bych jen přednést několik myšlenek, které podle mého přesvědčení a podle mnoha mých spolubratří a sester v Karmelu oslovují základní podmínky, které jsou nutné, abychom zůstali otevření pro obnovu, do níž nás zavedl Boží Duch; základní podmínky, které - příslušně přizpůsobené - snad jsou užitečné pro obnovu křesťanského života vůbec, lhostejno v jakém „stavu“.

1. učit se „umění umírání“

K nápadnému jevu řádového života dnes patří nesporně zchradlý a dále mizející počet členů. V posledních 30 letech klesl - z pohledu světového měřítka - o 40 %, včetně relativně silného přírůstku v zemích Třetího světa; 70 % všech řeholníků je ve věku přes 60 let, u ženských společenství je to dokonce přes 80 %; aspoň v Evropě a Severní Americe se řádová dorost zmenšil... Touto statistikou jsou některá společenství postižena více, jiná méně - obecně nezávisle na tom, jde-li o řády „kontemplativní“ nebo „činné“.

Není to žádný nevěřící pesimismus, vycházíme-li strážlivě z toho, že počet členů se bude téměř ve všech řádových společenstvích - zejména v našich

západoevropských zemích - také ještě v příštích letech zmenšovat. A některé řády, také v naší zemi (pozn.: píše Němec), budou vymírat. Pohled do dějin církve učí, že to není jen jev naší doby; z oněch přes 50 „žebřavých řádů“, které vznikly mezi roky 1210 a 1260, jsou v dnešní církvi už jen františkáni, dominikáni, karmelitáni, augustiniáni a servité. Řády vznikají a zanikají...

Dřívější generace našich sester a bratří mluvily o „ars moriendi“, „umění odumírání“. Mnozí z nás řeholníků se opět na to dnes rozpomínají. Je to ovšem slovo, které tehdy, když už vstupuje málo nebo žádní novicové, když se upouští od filiálek a obvyklá struktura kláštera se musí přestavovat na menší počet, jen těžko přechází přes rty...

Vděčnost za to, co bylo, loučit se s tím, co už není, otevřenost pro to, co přijde (nebo ne) - je uměním života, kvůli umírání a životu. Naučit se to dnes znovu, k tomu nejsme vybízeni jen my, řádoví křesťané. Dnešní „krize řádů“ je jen jedním prvkem rozsáhlé krize církve a ta jen jedním prvkem krize lidské rodiny. Křesťané a mezi nimi i „mniši“ budou vždycky - ale formy jejich života, jejich společenských struktur a jejich působení se budou měnit.

2. zpracovat duchovní „stará břemena“

Důvody poklesu členů a nedostatku dorostu jsou různorodé. Neleží jen v oblasti viny a musí se spatřovat v souvislosti s vývojem celé církve a celé společnosti. Procentuálně byl podíl řeholníků mezi katolickými křesťany nějaké oblasti málokdy vyšší než nynější stav asi 1 na 1.000. Přesto převratné a krizové situace vyzývají k tomu, abychom se ptali po chybách a nedostacích v minulosti a po obnově v přítomnosti a budoucnosti. Myslíme, že nemalují na růžovo, když řeknu, že v letech po Druhém vatikánském koncilu se v tom ohledu právě v řádech mnoho přemýšlelo - zčásti i s naznačováním cesty pro celou církev. V rozhovoru u příležitosti biskupské synody o řádovém životě přiznává abatyše benediktinského kláštera v Dinklage: „V posledních generacích jsme žily v ženských řádových společenstvích“ - to jistě platí stejně pro mužské řády - „v mnohém velmi úzce. To souviselo i s kulturními faktory doby. Neplatí to obecně - byly velkolepé příklady šíře a otevřenosti, i v letech před koncilem. V dějinách zakládání z 19. století jsou podivuhodné příklady víry, ducha dobrodružství, iniciativy, fantazie. Přesto však vcelku bylo právě mnoho lidské a náboženské tísně. Pojetí poslušnosti bylo většinou takové, že mnohé ženy zůstaly vzít v závislosti a nemohly zrát. Nedostaly prostor, nebyly k tomu povzbuzovány, aby vytvářely vlastní mínění a úsudek. Myslíme, že bychom všichni měli nacházet lepší a více vyhovující formy náboženského soužití...“ (Korespondence Herder 10 / 1994).

Není to ovšem jen chápání poslušnosti, které vyžaduje odvážné zpracování a kritický zpětný dotaz k evangeliu. Ke „starým břemenům“, která máme zvládnout, patří vůbec celá oblast „duchovního života“, do jehož praxe a chápání se během staletí vloudilo mnoho chybných pojetí - nejen mezi mnichy a řeholnicemi, stejně tak v kléru mezi ním a věřícími. Avšak snad nám připadají v klášterních společenstvích závažnějšími.

Po koncilu probraly skoro všechny řády své konstituce (řehole, konkretizované pro tu kterou dobu) vzhledem k takovým chybným pojetím a snažily se nově zachytit původního ducha svého zakladatele. Mezitím poznáváme, že tuto práci nemůžeme vůbec považovat za ukončenou... Je mnoho moudrosti v humoru, se kterým odpověděl prastarý páter na otázku svého představeného, co mu mají napsat po jeho smrti na jeho posmrtný obrázek: „Napiš: Snažil se žít podle evangelia - pokud mu to dovolovaly konstituce.“

3. hledat smysl, ne účel

Řeholníci jsou - a byli - v církvi a ve společnosti „menšinou“. Způsob života proto vyzýval odjakživa k otázce: Proč tak žijete - a co je vlastně vašim úkolem? Společenství, činná v duchovní péči a v charitě, mohla odpovídat v dřívějších dobách poukazem na své pracovní oblasti, v níž chtěli „nedílně“ sloužit Bohu a lidem. V téměř všech těchto oblastech jsou od té doby činní také lidé neřádoví. „Copak musí člověk vstoupit do řádu, aby pracoval při ošetřování nemocných, ve škole, v duchovní péči?...“ ptají se jich dnes. Sestry a bratři, kteří žijí v klauzurní formě kontemplativních a monastických klášterů a nemohou se vykazovat navenek žádnou viditelnou činností, to měli a mají beztak těžké, aby odůvodnili svou existenci před takovými otázkami. Je pochopitelné, když my řeholníci potom hledáme účel - i když ne hospodářsky, přece však duchovně vyúčtovatelný - , jímž můžeme ospravedlnit před svým životním prostředím (a před sebou samými!), co žijeme. Výsledkem je účelová religiozita, která se projevuje v prohlášeních jako: „My? My se modlíme za vás; my jsme v církvi kontemplativní Marií, vy jste činnou Martou; my odpykáváme křivdy světa; my vás zastupujeme před Bohem; my zpřítomňujeme Boží lásku ve světě...“ Biskupové a kněží, ano i mnohé oficiální texty liturgie nebo církevního práva podírají toto účelové myšlení, když hovoří např. o „užším“ následování Krista nebo o „úplném odevzdání se“ samému Bohu ve stavu celibátu a chtěli by považovat speciálně řádový život za „znamení přítomnosti Boží ve světě“. - Stále víc sester a bratří dnes poznává, že u takového chápání řádu něco úplně nesouhlasí: buď vede k farizejství (to člověk zřídka pozoruje sám, potom to však pozorují jiní!) nebo vede do náboženského výkonnostního a dokonalostního tlaku, kterým duše tr-

pí...; a je jakousi tichou křivdou na křesťanech, kteří ve své často nechráněné životní situaci v rodině a v povolání chtějí přece také vést život kontemplativní, modlí se, meditují, bídu bližních vkládají do svých přímluv, a chtěli by žít v celém odevzdání s Bohem - s manželským partnerem nebo bez něho...

Řádový život má nejdříve **smysl**, ne účel - smysl, který člověk svému životu **nedává**, nýbrž který objevuje a **nachází**. A našel ho zpravidla teprve ten, kdo může říci prostě a střízlivě: **Žiji v řádu (a právě v tomto určitém řádu!), protože věřím, že - zcela osobně! - v této životní podobě mohu ještě nejspíše nějak vážně spolupracovat s Bohem a jeho královstvím...** Jestliže Bůh pak učiní tento život plodným pro druhé nebo dokonce „znamením“ - tak jako může život jednoho **každého** člověka učinit plodným a učinit ho znamením -, zůstane to **Jeho** „zásluhou“.

Stále znovu nás učila zkušenost, že ženy a muži, kteří přišli se vznešenými ideály pro Boha a pro lidstvo do noviciátu, šli často brzy opět jinou cestou; zůstali zpravidla jen ti, kteří - většinou po hlubokých krizích - prostě a jednoduše vědí: Je tu asi, v tomto nedokonalém společenství, pro mne nejspíš místo, abych lidsky zrál - nic více; a Bohu díky, že mne přivedl na toto místo.

Skutečná hodnota modlitby, přímluvy, zastupování, kontemplace... se otevírá v tomto smyslu řádového života, ne v dávání smyslu, ne v nějakém třeba zbožném účelu. Na nás řeholnicích se dnes požaduje velikost, proniknout k tomuto „malému“ smyslu a přiznat se k němu prostě a rozhodně - i kdyby jiní v církvi dávali naší formě života bytí i velký smysl.

4. nově chápat „povolání“

Řádový život je - vyjádřeno „klasicky“ - otázka **povolání**, ne dávání smyslu a argumentů. To platí pro průběh této cesty i pro její začátek. Co je - „povolání“? Rozšířená představa se dá shrnout takto: Bůh má se mnou pevný plán zcela konkrétní životní cesty; je mým úkolem tento plán - „vůli Boží“ - rozpoznat a uskutečnit; jestliže ho nerozpoznám a neuskutečním, minul jsem se s jeho vůlí. Správné na tom je, že Bůh mi dal určité dary a schopnosti, jimiž se hodím k určitým cestám, k jiným se nehodím. Je na tom správné i to, že je to Kristus, který lidi - většinou zprostředkovaně přes jiné lidi - „táhne k sobě“ (srv. Jan 12, 32) a volá ke svému následování (srv. historie povolání ve čtyřech evangeliích). Nesprávná však je domněnka, že Bůh má pro mne jen jedinou cestu nebo že volání k následování Ježíše je už samo v sobě voláním k celibátu nebo řádovému stavu. - Je jen jedno povolání: k životu ve společenství s Kristem, povolání být křesťanem; a je mnoho cest, jak uskutečnit toto povolání - podle osobních

charismat. Jakou cestou křesťana jdu - to smím rozhodnout sám. Bůh v tom nechává volnost - a čeká na mou fantazii, na mou spoluodpovědnost vůči bídě a nutnosti doby, na mé odevzdání se konkrétnímu úkolu ve svém království, na mé rozhodnutí... Protože se zapomínalo na tento aspekt, čekali mnozí mladí lidé na jisté „znamení od Boha“ a zůstávali nerozhodnutí, vykládali si něco jiného jako „znamení od Boha“, což se později ukázalo jako fikce, a mnozí se tak dostali v době „neúspěchu“ a krize do pochybností, zdali snad přece na počátku cesty nerozpoznali správně své povolání ... - „Člověk je veden cestou, kterou si zvolil“, říká stará židovská moudrost.

Budeme-li mít v budoucnosti v církvi rozhodné, uvědomělé řeholníky, lidi angažované a s páteří, závisí na tom, zdali se dnes naučíme mluvit o Kristu, který nás nazval přáteli, ne služebníky (srv. Jan 15, 15).

„Abraháme, vytáhni ze své země, ze svého příbuzenstva a ze svého otcovského domu, do země, kterou ti ukážu...“ (Gen 12, 1 násl.)

Z: Körner, R., OCD: Ordensleben heute, Karmel-impulse, 5, I / 1995, 16-21, přeložil Dr. Vojtěch Pola.

4. SVATÁ TEREZIE - PATRONKA ŠPANĚLSKA

Marie Štechová

Tato z nejženštějších žen potřebovala vždy silný protipól mužného vlivu, podněty a oporu v duchu muže, aby mohla vnitřně vyrovnávat velké duchovní napětí svého života.

Je třeba zmocnit se svého řeholního povolání v absolutním smyslu, aby nebylo pouhým plahočením, hledáním rozptylování. Tak se vleče až do roku 1555 (je jí 40 let!). Probouzí ji pohled na zmučeného Krista. Ježíš jí ukáže cestu. Ne lidé, ne svět, ne knihy. Nesmírný život, proudící z Krista, ji zachvacuje, stravuje. Prolomuje hradby lidské opatrnosti. Žene útokem na Boha. Ne pasivita, nýbrž činorodá spolupráce s Bohem. R.1559 činí slib: konat vždy to, co je v daných okolnostech pro duši dokonalejší. Tento slib z ní udělá svěťci. Do této doby spadá zázrak transverberace (probodnutí srdce) (27.srpna).

Terezie pozoruje kolem sebe v klášteře Vtělení, jak velké věci Boží mohou být zabíjeny malými věcmi lidskými, není-li duše na stráž. Jak i řádu se

může zmocnit ochabnutí, i když se řehole zdánlivě nepřekročuje a zlo se nezdá ani pozorovatelné. Právě duchovní povolání vyžaduje rozhodující: buď - anebo! Buď chtít dokonalost, a pak ji chtít absolutně, bez výhrad - nebo ji udělat lidsky snesitelnější, ale duchovně slabší. Karmel její doby už neměl klauzuru - jeho hovorny se stávaly často literárními salony, v nichž se přetřásala i politika i události společenské. V takovém ovzduší se nemohly rozptýlené duše soustředit k modlitbě a k rozjímání - svět na ně ustavičně dorážel. Tyto kláštery nebyly vpravdě Boží, Bůh v nich nenalezal téměř nikdy duše o samotě, v té skutečné vnitřní samotě, z níž jedině se rodí každý silný a plný náboženský život. Původní Karmel - řád Panny Marie - na to nyní myslí Terezie ustavičně. Původní Karmel, kde duše měla jedinou společnost: Boha. *Bůh a duše!* Duše zcela v blízkosti Boha. -

Věděla, že náprava může vždy přijít jen zevnitř. „Bylo by výtečným prostředkem pro ně, dát jim dobrého zpovědníka... Je strašná práce chtít zevní pořádek, není-li nikoho, kdo se stará o vnitřní.“

Oblehnout Boha modlitbou. Náboženský život: Duše se prolamuje do života v Bohu. Cesta k životu je cesta lásky. A v ní je vším *čin*. „Ne mnoho vědění, ale mnoho milování.“ Láska je tvorba na celém rozsahu duše. Je ústředním nervem stavby křesťanského života - to je: nesmrtelného života duše. A růst nesmrtelné duše není něco levného. Podstatná podoba lidského života - jak ji svatá Terezie vidí - je podstata tragická. My hříšníci! Kdo nás osvobodí od tohoto smrtelného těla? ptá se ustavičně. *Y sin amor todo es nada!* Bez lásky je všechno marnost! Člověk, který nemiluje, je v jejich očích morálně beztvary. Není zapojen do jednoty s Bohem a s veškerenstvím, nemá podíl v plnosti života. Není schopen porozumět ani Bohu ani člověku. Jako nás Ježíš vykoupil svou obětí, svým utrpením, svou krví, tak i my musíme jít cestou obětí, utrpení, ano i krve za nesmrtelnou slávou své duše. A právě tuto skutečnost nechce člověk uznat. Právě před ní si ustavičně zakrývá oči. Byl by často ochoten přiznat duši nesmrtelnou a nejvyšší cenu, ale není ochoten ji vyplatit.

Modlitba je služba lásky. Do služby povolává Pán a službu přiděluje také Pán. Svatá Terezie varuje před jakoukoliv mechaničností duchovního života, před otrockým napodobováním druhých. Ráda přirovnává duši k obydlí, paláci, hradu, jehož Pánem je Bůh. Je především třeba, aby duše tuto svrchovanost uznala. Uznání Boží svrchovanosti - to nemohou být pěkné deklamace. *Plnit vůli Boží* je naprosté vnitřní odevzdání se Bohu, kdy prožíváme jako plnou skutečnost vlastní nicoty, kdy se nechceme opírat o její zpuchřelé základy. Vůle Boží je něco, co pravá pokora slyší a čím se pravá láska řídí. Je to ochota k vnitřnímu následování. A to všechno je už modlitbou. Ano i jen dýchat takovou touhou je modlitba. -

Hlavní však je, abychom se zcela věnovali Bohu jako jeho vlastnictví a odstraňovali všechny překážky. To je podmínka, tu klade a na tu má právo. A také nevím, jak by jinak mohl působit, neboť je přítel pořádku. Nevyčistíme-li palác od nízkého lidu a obyčejných věcí, jak by tam mohl vejít se svým dvorem? (*Cesta k dokonalosti*).

V knize *Hrad v nitru* nám ukazuje, kde je první veliký nepřítel duše. Bloudí v příkopech hradu, na periferii světa - na obvodu života. Tichý hvizd Pána ji volá do vnitřních komnat hradu, ale ona neslyší. „Jsou duše tak nemocné a tak navyklé zabývat se vnějšími věcmi, že nemohou vejít do sebe. Strašlivé jsou lsti a úskoky ďáblové, aby se duše nepoznaly a nenalezly své cesty“ (*Hrad v nitru*). „Duše je tak zabrána do věcí světa, tak pohroužena do statků nebo poct nebo zaměstnání tohoto světa, že i kdyby chtěla poznat a okoušet svou krásu, svět jí nedá. Zdá se, že se ani nemůže zbavit tolika překážek. Po nepřátelích vnějších přicházejí nepřátelé vnitřní. Jsme to my sami se svou sebeláskou, svými předsudky a svou rozpínavostí. “Je třeba vzdát se úplně důvěry v sebe a přeložit ji všechnu v Boha.“ Svoboda ducha není nic jiného než „nalézt Boha ve všech věcech“ (*Knihla o zakládání*). Tedy i v utrpení. Aby život nebyl ubohým vláčením po této zemi, ale sbíráním sil pro život nadpřirozený a věčný, musí zpracovávat duchovně všechno, celou látku života, která je před ním i v něm. Bůh dává svobodu. Dává ji právě tak v bolesti, jako ve štěstí, ale především v utrpení. To má pro nás prvořadou očisťující cenu. Bez utrpení by byl život duše plytký. Kdyby mu chtěla uhybat a kdyby se je zdráhala nést, zbavila by se toho, co zajišťuje duchu jeho svobodu a pohyblivost. Zmalátněla by, ochabla a podlehla by své nestatečnosti. Člověk, který uhybá před utrpením a který se vzpírá je nést, vnitřně lže. Dává hodnotám života nesprávná jména. Jen když projdeme válečným ohněm, můžeme mluvit o boji. Ať o něm nikdy nemluví ten, kdo před každou skutečností zbaběle utíká! Je to zastřená pýcha, která nechce nic, co by jí bylo nepřijemné, která nechce nic těžkého nést, na ničem těžkém pracovat, která nechce přiznávat své porážky, svou malost, svou ubohost. Hrdinná duše na rány od Boha čeká! Přijímá je bez zbabělého nářku, ano děkuje za ně, žádá o ně. „A proto prosí o utrpení, ale nejprve o milost, aby je snesla. Chci trpět, Bože, protože ty jsi trpěl. Staň se vůle tvá na mně jakákoliv!“ (*Život*). Jen věčný Sochař ví, proč a jak musí být zpracován hrubý balvan našeho bytí, aby mohl jednou nést obraz nesmrtelné krásy svého Tvůrce.

Svatá Terezie je prvotřídní učitelka askeze. Naše duchovnost a tělesnost vyžadují přesné vyvážení, aby se ani duch neúměrně nenadlehčoval ani tělo neúměrně neuplatňovalo. Zákony této vnitřní souvislosti mezi hmotou a duchem jsou tak přesné, že již sebemenší odchylka vytváří nesouz-

vuky. Chabá spiritualita je ta, která si buďto těla (hmotnosti v nás) vůbec nevšímá nebo mu podléhá. Uvádění naší tělesnosti do područí ducha je vlastní prací askeze. Pozorujeme-li chuti těla, vidíme, že proti nim musí začínat veškeré umrtvování. Například umrtvování smyslů. Zrakem a sluchem prochází tolik dojmů, že by mohly ochromit ducha, kdybychom se včas nebránili tím, že jim většinu těchto dojmů - odepřeme. Ze žádostivosti smyslů se může stát rychle nebezpečná duchovní lakota. Člověk se vrhá na všechno, co nalézá při své cestě životem, a stahuje do svého doupěte kdejakou zdechlinu. Chudý v duchu bere ze všeho jen to, co právě potřebuje k svobodnému pohybu ducha. Výsledky dobré askeze jsou vždy duchovní: lehkost ducha, jeho snadná odpoutatelnost od hmoty, jeho prostupnost pro vlivy Boží milosti - to, čemu říkala světice „souhlas s Boží vůlí“. Je dán vždycky jen po takové namáhavé práci duše. Svátá Terezie nechce nic lehkého, nic snadného. Ani cesta k dokonalosti není něco lehkého a laciného. Každá spiritualita, byla-li zkoumána jejím zrakem, se vždycky prozradila, zda je pravá či nepravá. Zda je to zastřená smyslnost a plazení se před sebou, nebo skutečná práce na duchovním životě. Celé mystické dílo svatě Terezie je hymnou lásky, jako jí byl i celý její život. Láska přetavuje, co je v nás nízké a ubohé. Láska je rozmachem našeho bytí. Ježíš byl nejúžasnější realitou jejího duchovního života. Posláním Karmelu je být pevností modlitby - pro všechny duše.

5. DŮKAZY LÁSKY

Gen 22,1-18

Vojtěch od sv. Hedviky, OCD

Vidím je všude: na ulicích, v parku, v tramvaji... Vodí se za ruce, líbají se, objímají. Vnucuje se mi otázka: je to opravdu láska? Mají se ty dvojice mladých lidí opravdu rády? - Ta otázka zřejmě trápí i je samotné. A proto se ptají pořád dokola: „Máš mě rád?“ a nemohou se nasytit důkazy o partnerově lásce a věrnosti.

Člověk chce mít jistotu, že je milován. U malých dětí to vidíme nejvíce: „Ukaž mi, jak mě máš rád!“...

Odpověď na podobnou prosbu nacházíme i v Božím slově. Čtení z První knihy Mojžíšovy o Abrahámovi a Izákovi je velmi známé. Většinou je chápeme asi takto: **Bůh** chce mít jistotu o tom, že jej Abrahám miluje. Proto od něj **žádá obět** jediného syna. - Abrahám **obstojí**, Bůh **uchrání**

Izákův život a vše končí happyendem s patričním příslibem **Boží odměny**. „Ukaž jak mě máš rád!“

Ale mně tom *mnohé* nehraje: ...Anděl říká: „Nyní vím, že se bojíš Boha...“ Nyní? Bůh je přece vševědoucí! Jak mohl předtím nevědět? Cožpak nevěděl i bez této zkoušky, jaká je Abrahámová láska k Němu? A dále: Co je to za Boha, který chce smrt jediného milovaného syny **pro nic, za nic**? Proč někoho zabít? Domnívám se, že je to všechno trochu jinak. Čteme: „Bůh zkoušel Abraháma“ - v jakém smyslu *zkoušel*, je-li Bůh vševědoucí? - To, co žádá Bůh, je **zkouškou** pro Abraháma, nikoli však pro Boha. Ten ví od začátku, jak to dopadne. Tato událost je skutečně **součástí** odpovědi na prosbu: „Ukaž mi, jak mě máš rád“ - ale **přesně naopak**. To **ne člověk** dokazuje svou lásku Bohu, nýbrž **Bůh člověku**.

Především Bůh ukazuje Abrahámovi, že **miluje každého člověka**, a proto **nežádá lidské oběti** (v té době zcela obvyklé). Naopak je **zakazuje**. „Ať se u tebe nevyskytne nikdo, kdo by provedl svého syna nebo svou dceru ohněm“, říká Pátá kniha Mojžíšova (18,10). Proto se na scéně objevuje beran, kterého Abrahám obětuje „jako celopal místo svého syna“. A dále: když řeknu, že Izák je předobrazem, symbolem Ježíše Krista, asi vás tím nijak nepřekvapím. To zřejmě všichni dobře víme. A to je právě **klíč k pochopení** celého problému. Sledujme: Viděli jsme už, že Bůh ve skutečnosti nechce, aby Abrahám obětoval „svého jediného syna, kterého miluje“. Podobně Kristus nechce zármutek vdovy z Naim, a proto křísí z mrtvých jejího jediného syna. - **Avšak ve svém případě Bůh vlastního Syna** neušetřil - jak čteme v listu Římanům. On jej vydal na smrt, třebaže je to jeho „milovaný Syn“, jak čteme v evangeliu. A podobně Kristus neušetřil svou **vlastní** matku, vdovu - Pannu Marii, bolesti nad ztrátou jediného Syna...

Ne člověk Bohu, nýbrž Bůh člověku **dokazuje svou lásku**. Jestliže vydává na smrt svého Syna, nedělá to **pro nic, za nic**. Je to přece **hřích**, naše radikální **ne** Boží lásce. A Bůh nám touto smrtí vlastního Syna dokazuje, že nás **přesto** miluje. I když mu pliváme do tváře.

„Ukaž mi, že mě máš rád“ - prosím Boha. A on mi dává odpověď ve smrti a zmrtvýchvstání svého jediného, milovaného Syna - Ježíše Krista. Jen skrze kříž na Golgotě mohu poznat Boha v Kristu a Jeho lásku. A proto chci vystoupit na vysokou horu, abych s Ním byl sám. Do ticha, do samoty. Tam totiž bude Ježíš před mým zrakem proměněn. A bude to tak veliké, že „nebudu vědět, co bych měl říci“.

Pane, mám důvěru, i když si někdy říkám: „Jsem tak sklíčen!“ Vždyť smrt Tvého Syna je drahocenná ve Tvých očích, takže jsi rozvázal moje pouta. Proto Ti přinesu obět díky a budu vzývat Tvé jméno. Amen.

6. MYSTICKÉ SPOJENÍ S MARIÍ

XIX

V tomto způsobu požívání a spojení duše s Bohem a Marií mám sotva nějaký obraz nebo představu o láskyplné Matce, neboť se to děje velmi vznešeně a cele v duchu, odtažitě od všeho, co spadá do obraznosti nebo smyslu. Zůstane pouze velmi duchovní vědomí a vzpomínka na Boha a Marii jako spojených v jedno shodně s tímto pohledem a onou vzpomínkou na Marii, jak je jedno v Bohu a s Bohem, plyne či plane a hoří má láska cele k Bohu a Marii jako k jednomu jednoduchému předmětu.

Totéž se děje i v mém denním styku s nimi. Když vrhnu láskyplný pohled k Bohu s vroucí touhou, abych ve všem, co mám konat nebo minout, splnila Jeho nejsvětější vůli, je s tím spojen podobný pohled na láskyplnou Matku s podobnou touhou, abych se jí ve všem líbila, s převelikou jednoduchostí, klidem a duševní jasností. Připadá mi to jistým způsobem jako stále zjevování, jakési stále požívání a spojení s Bohem a Marií v Bohu, neboť má duše je od nich takřka neodlučitelná, protože můj rozum, paměť a vůle jsou jako podstatně k nim přimknuty a mají jejich poznání, památku a lásku takřka otištěnou v sebe.

Nedovedu to již slovy dále objasnit, ani vyjádřit způsob, jak se cítím ovládnuta, oduševněna, oživena a vedena duchem Mariiným, a ani způsob, jak přijímám v duši Božské působení od jejího ducha a skrze jejího ducha. To mi musí zůstat v peru.

8. JOHANNES HAAS: „ŽÍT POKOJNĚ“

RECENZE

Když se jeho srdce zastavilo... hleděli na něho jako na neochvějného ukazatele, který na hodinách Páně ukazuje hodinu lásky.

Christine Busta

Žít pokojně znamená prožít den, aniž bych chtěl najednou vyřešit problém svého života.

Žít pokojně znamená přizpůsobit se okolnostem, aniž budu vyžadovat, aby se okolnosti přizpůsobily mým přáním.

Žít pokojně znamená pevně věřit, že dobrotivá Boží prozřetelnost se o mne stará, i kdyby všechno nasvědčovalo o opak.

- Tak by se ve zkratce (a velmi neúplně) daly charakterizovat tři z deseti bodů soukromého programu koncilového papeže Jana XXIII.

Deset krátkých, prostých a výstižných pravd, okomentovaných autorem knížky Johannesem Haasem, dotvářejí stále platný odkaz Jana XXIII. - „ukazatele, který na hodinách Páně ukazoval hodinu lásky...“

Tomáš M. Cigánek

9. PUBLIKACE MIMO EDIČNÍ PLÁN - II. pololetí

OBRÁZKOVÁ BIBLE K CÍRKEVNÍMU ROKU

Pro děti, mládež, rodiče a vychovatele. Na 130 stranách je v krátkých úryvcích, které parafrázuji nedělní evangelia a pomocí barevných moderních obrazů, přiblížen liturgický rok. Je již k dispozici na všech biskupstvích ČR. Nebude v knihkupecké síti.

RŮŽENEC SE SV. KLÁROU A SV. FRANTIŠKEM Z ASSII

Další z řady oblíbených sešitků s myšlenkami na růžencová tajemství. Předběžně cca 22,- Kč, vydání - k 15. srpnu

Aleš Opatrný: MŮŽEME SE JEŠTĚ ZMĚNIT?

Na třiceti stránkách se ředitel Pastoračního střediska Pražské arcidiecéze zamýšlí nad problémem růstu víry. Předběžná cena 20,- Kč. Vyjde 15. července 1995

KALENDÁŘ NA ČTENÍ

Kalendář, který je autorsky zajištěn z poloviny českými a slovenskými autory a doplněn několika barevnými fotografiemi. cca 150 str. Předběžná cena 30,- Kč. Vyjde k 15. září

Karel Flossman: LITURGICKÝ ROK „A“

Výklad 1. čtení, žalmů a 2. čtení našeho nejznámějšího současného starozákonníka. Vyjde k 15. září. Cena zatím nestanovená.

MĚSÍČNÍ NÁSTĚNNÉ KALENDÁŘE 1996

PŘÍRODA A LES (22 x 31cm) - cca 80,- Kč

KVĚTY (10,5 x 41,5 cm) - cca 60,- Kč

KOČKY (10,5 x 41,5 cm) - cca 60,- Kč

KONĚ (10,5 x 20,5 cm) - cca 50,- Kč

PSI (10,5 x 20,5 cm) - cca 50,- Kč

KOUZLO KVĚTIN (10,5 x 20,5 cm) - cca 50,- Kč

PŘÁTELSTVÍ (21,5 x 7cm) - cca 40,- Kč

Kalendáře jsou tištěny na křídovém papíře v SRN v bezkonkurenční kvalitě. Vydání k 20. srpnu 1995.

DÁRKOVÉ PUBLIKACE:

Edice **Miniperly** (10x12cm)

Osm různých knížeček složených z citátů a meditativních obrazů. Předběžná cena 15,- Kč

Edice **Doteky života** (16,5 x 11 cm)

Osm knížeček k různým příležitostem svatba, narozeniny, soustrast, ... , s poštovní obálkou. Předběžná cena 25,- Kč

Edice **Světlo a radost** (15 x 10,5 cm)

Čtyři knížečky - citáty doplněné meditativními fotografiemi. Vázané, křídový papír, laminovaná obálka. Předběžná cena 48,- Kč

Edice **Život a víra** (12,5 x 17 cm)

Čtyři knihy úvah a myšlenek doplněné meditativními obrazy.

Vázané, křídový papír, laminovaná obálka. Předběžná cena 50,- Kč

Všechny tyto dárkové knížečky budou mimořádně milým dárkem.

Garantujeme podobně jako u kalendářů bezkonkurenční kvalitu.

KAZETY

VELEBÍ MÁ DUŠE HOSPODINA

12 písní z Kancionálu nazpívaných dětskou scholou z letovického církevního gymnázia.

Cena 75,- Kč. Vyšlo.

JEZU

Jiří Černý představuje svou tvorbu prostřednictvím přátel - profesionálních hudebníků. Písně se již řadu let hrají ve skupinách mládeže a ve společenstvích modlitby - Eftata, Do stínu křídel, Mé dlaně... Provedení o třídu převyšuje současnou produkci, kterou známe. Předběžná cena 100,- Kč. Vyjde k 15. červenci.

10. ČTENÁŘSKÉ KONTO

Karmelitánské nakladatelství nabízí od 1.7.1995 další službu svým čtenářům a zájemcům. Přichází s novou možností propojení knihkupec - čtenář, formou „Čtenářského konta“. Všichni členové konta získají:

- 10% slevu na zakoupené knihy (platnost slevy i přímo při nákupu v prodejnách Karmelitánského nakladatelství při předložení průkazu)
 - při dodání zboží poštou nebudou účtovány náklady na balení zásilky
 - každý rok Karmelitánské nakladatelství zašle bezplatně na adresu člena svůj knižní katalog
 - možnost získání knih, které již běžně nejsou v knihkupectvích (až do vyčerpání zásob).
- Členem konta se může stát každý občan ČR, který splní následující podmínky:

- vložním vstupního vkladu 1000,- Kč, který během doby trvání členství nesmí klesnout pod hranici 100 Kč (vklad se použije složenkou, kterou člen obdrží poštou)
 - zakoupením minimálně 2 titulů z edice Karmelitánského nakladatelství ročně nákupem v prodejně KN nebo dobírkou na základě zaslané objednávky.
- Všem zájemcům o členství zašleme podrobnější podmínky členství s přihláškou a po vložení vkladu registrační průkaz.

Pište na adresu:

Řád karmelitánů Kostelní Vydří 58, 380 01 Dačice

nebo telefonicky: 0332/2719, tel., fax: 0332/2056.

KARMEL - časopis Řádu bratří blahoslavené Panny Marie Karmelské se sídlem v Kostelním Vydří. Vydává Karmelitánský klášter tamtéž. Odpovědný redaktor: P.Vojtěch Kodet, OCarm. Tisk Agrodát, Jindř. Hradec. ISSN - KARMEL - 1210 - 499X. Podávání novinových zásilek povoleno Oblastní správou pošt v Českých Budějovicích, Čj.: P - 6975 / 92 ze dne 13. prosince 1993.